

ASKONSDAG

CÍNERUM SANCTORUM

Text Matt 6: 16-21. Predikan av av Lars Borgström (LFS)

I dag, på Askonsdagen, inleds fastan. Det är en tid av kyrkoåret då vi särskilt får koncentrera oss på Jesu lidande och död - en tid som sedan mynnar ut i påskens stora glädje med Jesu uppståndelse och seger. Men *fasta* betyder egentligen att avhålla sig från mat - något som vi i den lutherska kyrkan inte särskilt betonat eller framhållit. Detta är ganska märkligt eftersom Jesus förutsätter att Hans lärjungar kommer att fasta sedan Han lämnat dem för att fara till Himmelen, se Matt. 9:15. Och i dagens predikotext säger han till sina lärjungar: "När ni fastar..." (Matt. 6:16).

Jag vet inte varför bruket att fasta inte är så vanligt inom den lutherska kyrkan. Det kommer i alla fall inte från Luther själv som i *Om en kristen människas frihet* skriver om "fastor, vakor, mödor och all annan lämplig tukt" att kroppen genom dessa saker "görs underdånig anden." Samtidigt varnar Luther för att betrakta fastan som en gärning varigenom man förbättrar sin ställning inför Gud: "Men dessa gärningar får icke ske i den avsikten, att någon genom dem blir rättfärdiggjord inför Gud. En sådan falsk mening kan tron inte tåla". Jesus talar i Bergspredikan om för sina lärjungar hur de skall fasta.

INTE FASTA SOM HYCKLARN

Den grupp Jesus här närmast syftade på var fariseerna. Det fanns ingen grupp Jesus så ofta klandrade som denna, och en av de återkommande anklagelserna mot dem från Honom var just beskyllningen för hyckleri. Att hyckla är att ge sken av att vara någonting man inte är, att framställa sig själv på ett sätt som inte motsvarar verkligheten. P.g.a. det utbredda hyckleriet bland människor, är det som syns utåt ofta någonting annat än hur det är fatt invändigt, i hjärtat.

Jesus sade vid ett tillfälle om fariséerna: "Ve er, skriftlärda och fariseer, ni hycklare! Ni rengör utsidan av bägaren och fatet, men inuti är de fulla av rofferi och omåttlighet. Du blinde farisé, gör först insidan av bägaren ren, så blir också utsidan ren. Ve er, skriftlärda och fariseer, ni hycklare! Ni liknar vitkalkade gravar. Utanpå ser de vackra ut, men inuti är de fulla av de dödas ben och allt slags orenhet. Så är det också med er. Utanpå ser ni ut att vara rättfärdiga, men inuti är ni fulla av hyckleri och ondska... Ni ormar, ni buggormsyngel, hur skall ni kunna undgå att dömas till Gebenna?" (Matt. 23:25-33).

Fariseerna var den högst aktade gruppen bland judarna vid denna tid. Bland folket i gemen var den allmänna uppfattningen att om några var rättfärdiga och himmelriket värdiga, så var det fariseerna. De var allvarliga och mycket noga med att iaktta lagens bud. Aposteln Paulus var före sin omvändelse farisé, och hade sin stolthet i detta. Ingen kunde ifråga om det yttre mäta sig med Paulus, eftersom, som han skriver i Filipperbrevet, "i fråga om lagen var en farisé" (Fil. 3:5).

ÄR VI FARISÉER?

Innan vi ser lite närmare på fariséernas fromhetsliv, skall vi pröva oss själva och ta till oss varningen att vara en hycklande farisé. Tänk om det skulle vara så att vi är fariseer i kristenheten. Tänk om vi går omkring och tror att vi har varit bättre än andra människor – och att det är därför vi blivit kristna! Tänk om någon tror att han är rättfärdig och Himmelen värdig därför att han går i kyrkan - ja t.o.m. vänt den avfälliga Svenska kyrkan ryggen och går på bekännelsestrognas gudstjänster! Tänk om någon tror att han har det rätt ställt med Gud eftersom han säger nej till kvinnliga präster, homosexualitet, aborter och annat antikristligt som den ogudaktiga världen säger ja till. Tänk om någon tror att han är ett Guds barn därför att han inte tar del av världsliga nöjen, inte dansar, går på bio o.s.v. Den som grundar sitt barnskap, sin tillhörighet till Gud, på sådana saker är en farisé i kristen dräkt.

Fariseismen var ett judiskt parti vid tiden för Jesu jordiska framträdande. Det var också den

riktningen som efter Jerusalems förstörelse levde vidare i den judiska rabbinismen och alltså blev den normerande judendomen för framtiden. Vi är inga judar, men därmed kan vi inte slå oss fria från fariseismens fara. Jesus sade en gång till sina lärjungar, som ju var kristna och därmed i starkaste motsatsställning till fariseerna: *"Ta er i akt för fariseernas surdeg, hyckleriet!"* (Luk. 12:1).

En surdeg är något som växer *inifrån*. Den hotar inte gemenskapen utifrån, utan inifrån växer den sig stark, utbreder sig och genomsyrar till sist hela degen, gemenskapen, församlingen, om den inte drivs ut. Fariseismen var alltså inte bara ett judiskt parti, utan är även ett väsende, egenrättfärdigheten, som vill in överallt. Detta väsende finns även i de yttre kyrkosamfundet, inte bara i synagogan - det finns kristen fariseism likaväl som judisk. Ja, detta väsende finns hos oss var och en, eftersom vi alla bär på vårt egenrättfärdiga, stolta, högfärdiga kött i lika hög grad som det inte blivit tuktat, kväst och undertryckt av Guds Helige Ande.

Enligt Guds Ord är alla människor fördärvade i grund, inför Gud är ingen bättre än någon annan (Rom. 3:23). Av nåd allena kallar Gud ut människor ur världens mörker och insätter dem i sin älskade Sons rike (Kol. 1:13). Men om det är av nåd allena, *"vad kan vi då berömma oss av? Allt beröm är uteslutet. Genom vilken regel? Genom gärningarnas? Nej, genom trons regel"* (Rom. 3:27). Det som skiljer en kristen från en icke-kristen är att den kristne fått se hur fattig och eländig han är, och så genom tron flytt till den enda hjälp som finns: Frälsaren Jesus Kristus. Han är inte stolt, högmodig och nedlåtande mot andra människor, utan barmhärtig, kärleksfull och förlåtande. Han vet ju att han själv förtjänar samma dom, om Gud skulle döma honom såsom hans synder har förtjänat och Guds rättvisa kräver. Farisén däremot trycker ned sin omgivning. Farisén tycker sig vara en lyckad "selfmade man", och han klandrar dem som inte kommit lika långt i rättfärdighet som han själv.

En farisé avhåller sig från att på ett yttre sätt bryta Guds bud därför att han vill bli och förbli rättfärdig, han går i kyrkan för att synas och avhåller sig från världsliga, farliga nöjen för att kunna imponera med sin gudfruktighet. En kristen är rädd för att bryta Guds bud därför att Han fruktar Gud och samtidigt älskar Honom; den man älskar vill man ju inte bedröva. Den kristne håller sig borta från avfälliga församlingar, inte för att han vill tillhöra en religiös elitgrupp, utan för att han är rädd för det andliga giftet som de falska prästerna sprider från predikstolarna. En kristen söker sig till sådana församlingar där Herdens röst ljuder från predikstolen, eftersom det bara är det sanna Ordet som kan ge själen liv. En kristen håller sig borta från farliga nöjen inte därför att han vill utmärka sig i gudaktighet, utan därför att han är rädd att bli insnärjd i djävulens nät.

FARISÉERNAS OCH DE KRISTNAS LÖN

Jesus nämner två olika slags löner. Dels finns det en lön som hycklarna får för att de *"vanställer sina ansikten"*. Jesus säger ju att de *"har fått ut sin lön"*. Detta innebär två saker: För det första att de får den lön de eftersträvar, *sin lön*. De vill bli berömda av människor och det är just vad de blir, d.v.s. de vinner fåfänglig ära. Men för det andra innebär Jesu ord att de *"har fått ut sin lön"* att de inte har någonting mer att vänta, de har *fått* sin lön. De har fått ut sitt allt här och nu, någon framtida belöning bortom död och grav finns inte. De har redan *"fått sin lön"*, eftersom deras belöning, som berömmade människor räcker dem, inte varar länge, högst fram till döden.

Så skall inte Jesu lärjungar göra. Det är inte människors gunst vi skall söka. Om fastan skall iakttas, skall du *"smörja ditt huvud och tvätta ditt ansikte så att människor inte ser att du fastar, utan endast sin Fader som ser i det fördolda"* (Matt. 6:17-18). Då får du den andra typen av belöning, den som de får som *"fastar i det fördolda"*, d.v.s. (mer allmänt tillämpat) tillber Gud av hjärtat och inte för att människor skall se dem. Dem skall den himmelske Fadern, som ser i det fördolda, belöna. Denna belöning är mycket bättre än den som hycklarna får. Guds belöning skänker, till skillnad från människornas, verklig välsignelse i detta livet men framför allt i evigheten.

Vi måste dock alltid komma ihåg att det är fråga om en *nådelön*, något som Gud ger endast därför att Han är så god. Skulle vi få vad vi verkligen förtjänade skulle vi endast bestraffas. Två saker avhåller Guds barn från att kräva lön för sina gärningar: För det första inser man ju att alla ens gärningar, också de bästa, är bemängda med synd och kräver Guds förlåtelse för att de inte skall leda till fördömlse. För det andra är det ju *"Guds kärlek som är utgjuten i våra hjärtan"* som är orsaken till våra goda gärningar. När Gud belönar den kristnes goda gärningar kröner Han endast därmed sitt eget nådefulla verk i den kristnes hjärta. Amen.